

TIDSSKRIFT FOR NORSK TANNPLEIERFORENING

tannstikka

Nummer 02/2019

ENERGIDRIKKER OG SYRESKADER
JOURNALSYSTEMER PÅ BÆRBAR PC
LEDERSAMLING
TANNPLEIER I CAMPINGVOGN

delta

5 GRUNNER TIL Å ANBEFALE ZENDIUM TIL DINE PASIENTER:

- 1 STYRKER MUNNENS NATURLIGE FORSVAR**
Munnen er fantastisk. Den har et eget, naturlig system av enzymer og proteiner som beskytter mot karies og tannkjøttproblemer. Zendium støtter bestanddeler i spyttet og **styrker munnens naturlige forsvar.**
- 2 MED ENZYMER OG PROTEINER**
Zendium inneholder de samme **enzymer og proteiner** som munnen bruker til å bekjempe bakterier. Zendium bidrar til et **balansert mikrobiom.***
- 3 UTEN SLS (SODIUM LAURYL SULPHATE)**
Zendium inneholder ikke SLS som er et skumningsmiddel som er kjent for å virke lokalirriterende og som endrer smaksoppfattelsen. Den lavtskummende konsistens gjør Zendium **velegnet for selv de mest følsomme** munner.
- 4 MILD OG EFFEKTIV**
Zendium bidrar til rene tannoverflater. Hver gang du pusser tennene med Zendium får du ekstra styrke** til å bekjempe årsakene til karies, tannkjøttproblemer og sensitivitet.
- 5 TIL Å STOLE PÅ**
Zendium er #1 tannkrem som norske tannleger stoler på.***

* Refererer til bakterier som er knyttet til sunt tannkjøtt og som ble merkbart endret i en klinisk studie over 14 uker med 102 forsøkspersoner.

**Øker spyttets beskyttende effektivitet mot bakterier vs en standard fluortannpasta.

***Undersøkelse utført blant 604 tannleger i Skandinavia 2017, Ipsos

No.1 Trusted Brand
by Dentists in Scandinavia**

** Based on a survey completed in 2017

zendium
STYRKER MUNNENS EGET FORSVAR

INNHold

PÅ PLAKATEN

- 6 Nytt fra styret
- 6 Historisk tilbakeblikk
- 7 Munnhelsedagen
- 7 Nytt fra avdeling
- 7 Jubilanter

FAGLIG

- 10 Erfaringer med portabel journal
- 14 Syreskader med energidrikker
- 18 Tester ut mobil tannpleie
- 22 Gingivalis og kreft
– en sammenheng?

AKTUELT

- 8 Håndhygienedagen
- 8 Helseapper – har de effekt?
- 20 Tannpleier i campingvogn
- 24 Ledersamling 2019

NTPF PRESISERER

Signerte artikler i «Tannstikka» står for forfatters egen regning, og innholdet gir ikke nødvendigvis uttrykk for NTPFs offisielle syn i saken. Annonsene i «Tannstikka» er betalt og utformet av annonsøren selv, og NTPF garanterer ikke for produktet.

redaktørens spalte

DET LIVNAR I LUNDAR

Jeg er så voksen at da jeg var barn, sang vi salmer på barneskolen ved dagens begynnelse. Det høres nok utrolig ut for den oppvoksende slekt, men slik var det. Ser man bort fra det rent religiøse innholdet, var det likevel en fin side av det: Kulturformidling. Mange gamle salmer har vakker lyrikk og bygger på gamle folketonen. Salmen «No livnar det i lundar» kjenner mange til. Salmen priser våren i vakre ordelag. Selv tenker jeg på den hvert år når våren

kommer tilbake. Men setningen glipper også ut av meg når noe skyter fart etter å ha hatt en tung og tung begynnelse.

Uten å trekke sammenlikningen for langt, er det hyggelig å konstatere at mitt ønske om å synliggjøre NTPFs mange aktive lokallag i Tannstikka, nå møtes med en viss respons. I mars var jeg på en rask visitt på lokalledersamlingen på Ringnes gård i Buskerud, hvor lokalledere og styremedlemmer fra hele landet møtes for å oppdateres og dele kunnskap og informasjon. Jeg fikk mine ti minutter i rampelyset, og fikk reklamere for den nye spalten «Nytt fra avdelingene» som jeg prøvde å dra i gang i Tannstikka nummer 1 i år. Og oppfordringen hjalp – til dette nummeret har jeg fått fire bidrag, en økning på 300 prosent fra forrige gang! Det bekrefter forresten min oppfatning av at det er mye mer effektivt å møtes ansikt til ansikt enn å bare kommunisere elektronisk. Vi trenger å møtes!

Som frilansjournalist jobber jeg for flere fagforeninger. De har også lokalavdelinger. Og mange ganger har jeg hørt det samme budskapet: Om foreningen skal vokse, er man helt avhengig av aktive lokallag. Det er der rekrutteringen skjer, det er der medlemsfordelene blir synliggjort, det er der man skaper et faglig miljø og møtes. Landsstyret trekker opp de store linjene og har dialogen med de nasjonale styringsorganene og politikerne, men grunnmuren må bygges av aktive lokallag.

Med den voksende interessen for tannpleierfaget og det økende behovet for tannpleiere, er jeg personlig sikker på at medlemspotensialet til NTPF er mye større enn hva som fremkommer i dag. En sterk fagforening betyr en sterkere stemme, bedre lønns- og arbeidsvilkår, og en sikkerhet for at tannpleierne som yrkesgruppe blir sett og får sin rettmessige plass i Helse-Norge. Verd å kjempe for, verd å drive lokalavdelinger for.

Fagkonferansen i Tromsø nærmer seg. Husk viktigheten av å møtes, se mennesker, ikke bare dataskjermer, opplevde de uventede møtene og få inspirasjon og ny kunnskap.

Tromsø har ofte en sein vår, det kan enkelte år drøye helt til et stykke ut i juni før trærne er grønne og det begynner å ligne på sommer. Men når fagkonferansen avvikles, livnar det i lundar også nord for Polarsirkelen, og midnattsola er på plass!

Vel møtt i Ishavsbyen!

Anne Fjell

Tannhelsepolitikk

God munnhelse er ein viktig del av målet om å redusere sosial ulikskap. Munnhelsa er av stor betydning for mennesket si tilknytning til samfunnet, og dårleg munnhelse er med på å forsterka utanforskapet. Enkelte har, av ulike grunnar, ein svært dårleg tannhelsestatus som opprettheld denne sosiale ulikskapen. Det kan ikkje akseptrast i vårt velferdssamfunn. Difor er det bra at munnhelse er tema blant våre politikarar og i media. Spørsmåla omkring finansiering av tannhelsetenester til den vaksne, betalande befolkninga er på politisk dagsorden. Utfordringa er å nå dei sårbare pasientane, dei som har størst behov for tenestene og kunna hjelpa

desse pasientane betre enn tilfellet er i dag. Samstundes skal helsetenestene vera innretta mot god ressursbruk.

I fjor var tannhelsepolitikk diskutert under Arendalsuka i regi av blant andre Pensjonistforbundet. Vidare foreslo Arbeiderpartiet styrking av norsk tannhelseteneste overfor Stortinget, tannhelse var tema i diskusjonar i arbeidet med eldresatsinga i reforma «Leve hele livet», og forslag til innretningar innafør refusjon frå folketrygda bl.a. på området kjeveortopedi fekk merksemd når helseministeren foreslo endringar. I desember leverte Blankholmutvalet si utgreiing «Det viktigste først» til regjeringa. NOU-en belyser behov for å prioritera i helse- og omsorgstenesta og i tannhelsetenesta, og foreslår verkemidlar som støttar under avgjerslene for prioriteringane. Prinsippa for prioritering er for tida ute på høyring.

Utgangspunktet for politisk merksemd er den store folkehelseutfordringa om sosial utjamning og verdien av god munnhelse i dette bildet. I dag blir tannhelsetenestene finansiert gjennom overføringar til den offentlege tannhelsetenesta for prioriterte grupper, og gjennom folketrygda sin stønad til behandling av vaksne, betalande pasientar med særlege behandlingsbehov. Mykje av fokus i den politiske debatten er om finansiering av munnhelsa skal vera på linje med finansiering av helsetenester elles. Her er ulike forslag frå ulike politisk parti. Innføring av eigenandelstak for tannhelsetenester er foreslått. Sverige har i dag eigenandel der utgifter over ein viss størrelse blir dekt, heil eller

delvis. Dette systemet visar seg likevel ikkje å nå dei mest sårbare pasientgruppene. Systemet kan også stimulera til behandling, og i Sverige er det på gang eit omfattande arbeid med endring av finansieringa av tannhelsetenestene.

Andre alternativ som blir diskutert i Norge, er styrking av den offentlege tannhelsetenesta med utgangspunkt i den modellen vi har i dag, og eit system for behovsprøving.

Tannpleierforeininga har stilt spørsmål om gratis tannhelsetenester er svaret på god tannhelse. NTpF meiner det må på plass målretta tiltak overfor personar med dårleg betalingsevne og andre som er i risikosituasjonar. Her må samfunnet ta større ansvar gjennom ulike finansielle ordningar. Samtidig må regjeringa koma med forslag som styrkjer det helsefremmande og førebyggjande arbeidet slik at vi får eit samfunnet som skaper god tannhelse og helse.

Vi ønskjer eit system for finansiering som er kostnadseffektivt, berekraftig, forutsigbart og sikrar at pasientar med størst behov for hjelp får gode stønadsordningar. Denne debatten vil fortsetja, og NTpF ser fram til at yrkesorganisasjonane blir med i dette utfordrande og viktig arbeidet, til beste for pasient, samfunn og for oss som møter pasientane dagleg.

Med venleg helsing

Hilde Aga

MY SMILE IS
Confident

#MYSMILEISPOWERFUL

Calle, fra Sverige, elsker å surfe, fiske, kjøre snowboard og gå på fjelltur. Han smiler mest når han er ute i naturen sammen med venner. Bleking med Opalescence® PF til bruk hjemme i komfortable, individuelt tilpassede skinner med 10 % eller 16 % karbamidperoksid, gir ham fleksible brukstider, slik at han kan opprettholde sitt strålende smil på en måte som passer til hans livsstil. Den klebende, viskøse gelsammensetningen med 20 % vanninnhold gir mindre dehydrering og følsomhet. Et strålende smil gir ham selvtilit nok til å ta enhver utfordring. That's the power of a smile. Finn ut mer om kosmetisk bleking av tenner på opalescence.com/no.

PÅ PLAKATEN

Smått og stort om tannpleiere og samfunnet rundt

NYTT FRÅ STYRET

Tannpleierforeninga var representert

på overleveringsmøtet vedr. risikovurdering av energidrikke utført av VKD, Vitenskapskomiteen for mat og miljø. Vurderinga er gjort på vegne av Mattilsynet, og VKM har vurdert om inntak av energidrikker blant barn og unge mellom 9-18 år har negativ helseeffekt. Fokus i rapporten var koffeininnhaldet og konsekvensar blant barn og unge, men høgt sukker- og syre innhald er ikkje blitt vurdert. Det er ein svakheit ved rapporten og etterlyst av forsker ved Regionalt odontologisk Kompetansesenter, Rogaland, Elisabeth Lind Melbye. Melbye fekk på trykk ein interessant artikkel i Stavanger Aftenblad om saka. Tannpleier Anette Kristin Johannessen har engasjert seg sterkt i saka, og hadde bl.a. kronikk i Fremtiden Nord med tema «Energidrikker virker som et syrebad for tennene». Les innlegget lenger bak i «Tannstikka».

RETHOS - Retningslinjer for helse- og sosialfagutdanninger

Stortinget ønskjer å styrka relevansen i helse- og sosialfagutdanningane på

universitet- og høgskulenivå, og det vart sett ned ei programgruppe for tannpleierutdanninga som fremma forslag på retningslinjer for utdanninga. Utdanningane skal styrast av krav til studenten sin sluttkompetanse. Tannpleierforeninga har sendt høyringssvar til Kunnskapsdepartementet.

NTpF deltok på oppstartsmøte

i regi av Helsedirektoratet for «Enklere digitale tjenester», EDiT, både for helsepersonell og pasient. Målet er å oppnå meir automatisering som skal gje betre sjølvbetjening ved bruk av regelverk i Helfo. Det blir nedsett ei gruppe i det vidare arbeidet der bl.a. NTpF vil vera representert.

Lokalledarsamling

på Ringnes Gård 6. og 7. mars med leddarar av lokalavdelingane, og styremedlem frå enkelte avdelingar. Lokalledarsamlinga er ein viktig arena for felles erfaringsutveksling og diskusjonar gjennom bl.a. gruppearbeid med innleiingar. Det var tre fylke som diverre ikkje var representert på samlinga. Sjå eigen

sak i dette nummer av «Tannstikka».

Styremøte 6. og 7. februar og referat frå styremøtet er sendt lokalavdelingane.

Etablering av gruppe

for medlemmer av Norsk Tannpleierforening for felles utveksling av informasjon og slik at medlemmene lettare kan koma i kontakt med styret og andre medlemmer i foreininga. Det har vært møte med 1. års studentar ved UiO.

Munnhelsedagen

Deltaking på den internasjonale tannlegeforeninga sin Munnhelsedag. NTF arrangerte dagen i samarbeid med Det odontologiske fakultet om tema «Hvordan kan dårlig munnhelse føre til og forsterke utenforskapet?»

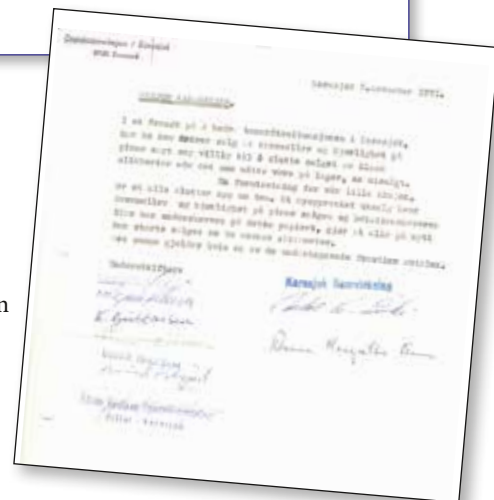
Førebuing av kurs

Førebuing av kurs for tannpleiarar i privat praksis i organisasjonsform, regnskap og utfylling av næringsoppgave: Kurset blir arrangert i Delta sine lokalar i Lakkegata.

HISTORISK TILBAKEBLIKK

Hva gjør man ikke for å få bukt med tannråten? I 1971 tok daværende sekretær, senere tannpleier ved Karasjok tannklinikk, Gudrun Kåven, et initiativ for å begrense tilgangen på slikkerier i bygda. Resultatet ble denne spesielle kontrakten, hvor bygdas utsalg gikk med på å avslutte salget av karameller og kjærlighet på pinne. Hvor lenge ordningen varte sier ikke historien noe om, men man kan nok ta det for gitt at markedskreftene etter hvert vant! Gudrun Kåven fortsatte imidlertid å jobbe som tannpleier helt til hun gikk av ved pensjon i 2008.

Innsendt av tannpleier Marit Inger Eira Grønli ved Karasjok Tannklinikk

40 år

Marit Bergane, Vestfossen
Ann-Kathrin Lilleelven, Halden
Inger-Lise Haugen, Hjelmeland
Hege-Anita Wikstad, Varangerbotn
Camilla L. Kristiansen, Porsgrunn
Annette Berge, Oslo
Ingri-Mari Mathiassen, Lysaker
Monica Gjestrum, Lena
Linda Vik Brennhovd, Krokkleiva
Marion Dalen, Froland

Line Pallesen Farnes, Flaktveit
Janne Lange, Hommelvik

50 år

Vibeke Marie Sørnes, Gullaug
Heidi Dale, Førde
Kari-Anne Hatlen, Mo i Rana

60 år

Anne Karin Vivelid, Helle
Åse T. Oftedal, Sandnes
Gunn Myhre, Trysil
Marit C. Øverkil, Stjørdal
Karen Therkildsen, Hønefoss
Marianne S. Rudi, Molde
Gerd Berge, Sandane
Inger-Johanne Holmeset, Tomrefjord
Inger Marie van Alphen, Trondheim
Gry Grimelund, Paradis

MUNNHELSE DAGEN

Munnhelsedagen er tannlegenes internasjonale dag. I år markert NTF dagen sammen med Det odontologiske fakultet med tema «Hvordan kan dårlig munnhelse føre til og forsterke utenforskap?»

I sitt åpningsinnlegg presiserte presidenten i NTF munnhelsens betydning for menneskets tilknytning til samfunnet, og bedre samhandling mellom de ulike tjenestene og mellom helseprofesjonene, er en viktig arena i arbeidet med å redusere utenforskapet.

Dekan ved fakultet understreket at tennene må tilbake til kroppen. Kunnskapsbasert dialog med samfunnet og promotering av grensesprenkende kunnskap, utfordrer eksisterende kunnskap. Dette er arenaer det må jobbes videre med. Samhandling gir innovasjon, og for å styrke tverrfaglig samarbeid er sampraksis under utdanning etablert ved fakultetet, og sykepleierstudenter hospiterer blant annet der.

Kirkens Bymisjon var representert og ved eksempel understreket hvordan dårlig munnhelse og manglende og nedkarierte tenner er med å forsterke skillet mellom «oss» og «dem». De fleste bymisjonen møter, har dårlig almenntilstand og er ikke i stand til å kunne benytte det ordinære helsetilbudet. De kjenner skam for sin dårlige munnhelse, de har angst og de har dårlig økonomi. Her trengst et lavterskeltilbud som f.eks. ambulerende tannhelsetjeneste.

Overfor papirløse imigranter jobber fem frivillige tannleger og en tannpleier. Tiril Willumsen ved UiO understreket at dårlig munnhelse er forbundet med skam, og at dårlig munnhelse ikke er selvforskyldt.

BERGEN OG HORDALAND

arrangerer medlemskveld 24.04.19. Da kommer Hilde Aga for å snakke til oss, samt en representant fra Flux som skal ha produktpresentasjon. Møtet skal holdes i lokalene til en liten Italiensk restaurant, så det blir god mat på slutten av møtet. Dette er årets første medlemsmøte, og vi håper på god oppslutning.

OSLO/AKERSHUS

Lokalavdelingen i NTpF i Oslo og Akershus hadde kurs og årsmøte den 18/3 på Blue Radisson hotell i Oslo. Oral B har stått for leie av møterom, mat og gaveposene til kursdeltakere. Hans Ragnar Preus (bildet) holdt foredrag om periodontitt og periimplantitt - kliniske råd og tips under slike behandlinger, og oppfølging av pasienter. Renate fra Oral B presenterte oss deres nyeste tannkrem og holdt foredrag om fordeler ved bruk av elektrisk tannbørste framfor manuell. 49 tannpleiere var påmeldt. Slavica Pejic Djurasovic er leder i avdelingen, nye i styret er Mariam Anwar og Solin Shores.

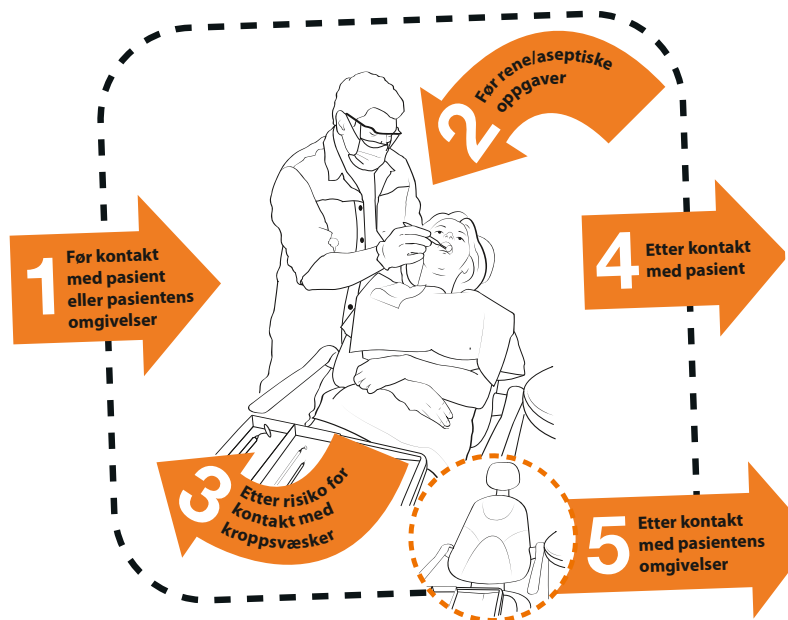
ROGALAND

Årsmøtet i Rogaland ble gjennomført 21. mars. Colgate, representert ved Aase Maria Riksen hadde også eit innlegg og spanderte pizza på oss. Dessverre var det kun åtte medlemmer tilstede. To nye styremedlemmer ble valgt inn, Paola Nava Petit og Monica Stedje. Begge jobber offentlig. Bildet viser en glad gjeng på årsmøtet.

Avdelingene oppfordres til å bidra med smått og stort til denne spalten. Send stoff og bilder (høyoppløselige) til an-buvik@online.no.

Håndhygiene til rett tid

1	Før kontakt med pasient eller pasientens omgivelser	NÅR? HVORFOR?	Utfør håndhygiene før du berører en pasient eller gjenstander i pasientens nærmeste omgivelser (pasientsonen). For å beskytte pasienten mot skadelige mikroorganismer du har på hendene.
2	Før rene/aseptiske oppgaver	NÅR? HVORFOR?	Utfør håndhygiene umiddelbart før en ren/aseptisk oppgave. For å beskytte pasienten mot at skadelige mikroorganismer, inkludert pasientens egne mikroorganismer, trenger inn i hans eller hennes kropp.
3	Etter risiko for kontakt med kroppsvæsker	NÅR? HVORFOR?	Rengjør hendene umiddelbart dersom det er risiko for at du kan ha vært i kontakt med kroppsvæsker (også etter bruk av hansker). For å beskytte deg selv og omgivelsene mot skadelige mikroorganismer fra pasienten.
4	Etter kontakt med pasient	NÅR? HVORFOR?	Utfør håndhygiene når du forlater pasienten etter å ha berørt ham eller henne og gjenstander i pasientens nærmeste omgivelser (pasientsonen). For å beskytte deg selv og omgivelsene mot skadelige mikroorganismer fra pasienten.
5	Etter kontakt med pasientens omgivelser	NÅR? HVORFOR?	Utfør håndhygiene etter å ha berørt gjenstander i pasientens nærmeste omgivelser (pasientsonen), selv om du ikke har berørt pasienten. For å beskytte deg selv og omgivelsene mot skadelige mikroorganismer fra pasienten.

Basert på 'My 5 moments for Hand Hygiene'
URL: <http://www.who.int/gpsc/5may/background/5moments/en/index.html>
Eksistert for © World Health Organization 2009

HÅNDHYGIENEDAGEN 5. MAI

Ver med å markere Håndhygienedagen den 5. mai (6. mai) i regi av Folkehelseinstituttet!

Håndhygiene er det viktigste tiltaket i kampen mot antibiotikaresistens og infeksjon assosiert med helsetenester. Som helsepersonell skal vi ha kunnskap om og utføre håndhygiene i tråd med Folkehelseinstituttet sine anbefalinger. Materiell til nedlasting, bl.a. plakaten Håndhygiene til rett tid – tannhelstjenesten og anna informasjon, finn du på www.fhi.no

Vanskelig å forske på effekten av helseapper

Tradisjonell forskning gir ikke gode nok svar på hvordan mobile helseverktøy virker for pasienter, mener forsker. Forskere ved Nasjonalt senter for e-helseforskning (NSE) og OsloMet – storbyuniversitetet har studert en gruppe pasienter som har selvhjelpsappen Diabetesdagboka på mobiltelefonen.

Ved å analysere hvordan deltagerne bruker appen ville forskerne finne ut mer om hvilken effekt slike apper har for pasientenes helse.

Pasienter med diabetes type 2 kan få langtidsblodsukkeret ned ved å registrere blodsukker, kosthold og fysisk aktivitet på mobilen, ifølge denne studien.

Vanlig forskningsmetode ikke god nok
Doktorgradsstudent Meghan Bradway er en av forskerne som har analysert loggene fra til 101 diabetespasienter, alle brukere av en tidlig versjon av mobilappen Diabetesdagboka. Forskerne konkluderer med at den tradisjonelle måten å gjøre randomiserte kontrollerte studier på ikke er tilstrekkelig for å forske på mobilhelseteknologi.

Tradisjonelle forskningsmetoder baserer seg på analyse av resultater før og etter. For eksempel ved å gi en gruppe medisin og en annen placebo, for så å undersøke virkningen.

Randomiserte kontrollstudier regnes som gullstandarden innen medisinsk forskning, men med introduksjonen av mobilhelseteknologi bør forskere også bruke nye metoder, mener Eirik Årsand, professor i e-helse og ansvarlig for dette prosjektet ved NSE.

TePe EasyPick™

Avrundet topp ———

God arbeidslengde

Brede silikonlameller ———

Fleksibel

Slitesterkt materiale ———

**Besøk oss
på NTpF
fagkonferanse
2019**

— Godt stødig grep

Hemmeligheten er kombinasjonen av materialer

TePe Easy Pick™ anbefales til daglig bruk, alene eller som i kombinasjon med andre produkter til rengjøring mellom tennene. Kjernen er robust og fleksibel, og de brede silikonlamellene rengjør effektivt mellom tennene, samtidig som de føles behagelige. TePe EasyPick™ produseres i Sverige og er utviklet i nært samarbeid med tannpleieekspertise. Den passer for alle som ønsker å ta vare på et sunt smil, uansett hvor de er.

We care for healthy smiles

To størrelser,
konisk form

ERFARINGER MED BRUK AV PORTABLE, ELEKTRONISKE JOURNALSYSTEM

Tannpleier Bente Bakke er pålogget tannhelsetjenestens journalsystem og er nå klar til å undersøke pasientene på sykehjemmet.

Journalføring i helsevesenet reguleres blant annet av Lov om helsepersonell (1), Forskrift om pasientjournal (2), Lov om behandling av personopplysninger (3) og Norm for informasjonssikkerhet for helse- og omsorgstjenestene (4). Lov om helsepersonell slår fast at enhver som yter helsehjelp skal registrere opplysninger som er relevante og nødvendige om pasienten og pasientens helsehjelp.

FORFATTERE:

Gunhild Vesterhus Strand, professor, dr. odont., Institutt for klinisk odontologi, Det medisinske fakultet, Universitetet i Bergen
Vilde Riiser Bøtun, odontologistudent, Institutt for klinisk odontologi, Det medisinske fakultet, Universitetet i Bergen
Caroline Solhaug, odontologistudent, Institutt for klinisk odontologi, Det medisinske fakultet, Universitetet i Bergen
Kari Sunnevåg, Leder, Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i Hordaland
Svein Dyrddal, IT-sjef, Økonomi- og organisasjonsavdelinga, Hordaland fylkeskommune (HFK)
Torhild Rasmussen, Tannpleier, administrasjonsseksjonen, Hordaland fylkeskommune

Av Gunhild Vesterhus Strand, Vilde Riiser Bøtun, Caroline Solhaug, Kari Sunnevåg, Svein Dyrddal, Torhild Rasmussen

Journalforskriften fastslår at journalen skal føres fortløpende. Med fortløpende menes at nedtegningene skal utføres uten ubegrunnet opphold etter at helsehjelpen er gitt. Lov om behandling av personopplysninger vektlegger at pasientjournaler skal oppbevares på en slik måte at uvedkommende ikke får tilgang til dem. Normen for informasjonssikkerhet for helse- og omsorgstjenestene beskriver vilkårene for lagring av elektroniske helse- og personopplysninger. Det skal blant annet gjennomføres risikovurderinger for å kartlegge sannsynligheten for - samt konsekvensene av - uønskete

hendelser. Den behandlingsansvarlige og databehandleren skal gjennom planlagte og systematiske tiltak sørge for tilfredsstillende informasjonssikkerhet med hensyn til konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet ved behandling av personopplysninger.

Opus Dental er et elektronisk journal- og administrasjonssystem for både private og offentlige tannklinikker. Produsenten hevder at journalsystemet er det største i Norden. Programmet har mer enn 25.000 brukere fordelt på 3500 klinikker. I Norge har journalsystemet eksistert siden 1993 og det har en markedsandel på 92 %. Opus Systemer AS opplyser at de fleste offentlige tannklinikker i Norge benytter journalsystemet (5). Systemet gir mulighet for pasientre-

gistrering, anamnesticke opplysninger, timebok, fakturering og journalføring. En kan jobbe direkte i tanngrafikk og opprette automatiske journalrader.

Dette prosjektet handlet om å implementere elektronisk journal i omsorgstannpleien på en måte slik at denne er tilgjengelig i institusjon og hjemmesykepleie for tannleger/tannpleiere som er i en undersøkelses-/behandlingssituasjon utenfor tannklinik. Hensikten med prosjektet var å undersøke om det er fordeler eller ulemper ved en eventuell innføring av et portabelt, elektronisk journalsystem i tannhelsetjenesten - og i hvilken grad teknologien ligger til rette for dette.

MATERIALE OG METODE

Det ble søkt etter litteratur om emnet i to vitenskapelige databaser, PubMed og SweMed+, men uten resultat. Søkemotorer som Google ble benyttet uten relevant resultat. Før prosjektet ble startet, ble det innhentet informasjon fra hjemmesykepleien i Bergen, som har erfaring fra lignende virksomhet.

Fem tannpleiere, som alle hadde minimum tre års erfaring som tannpleier i Hordaland fylkeskommune, deltok i undersøkelsen. Alle tannpleierne arbeidet

regelmessig i institusjon/hjemmebasert omsorg. Tannpleierne fikk tildelt bærbar PC, som skulle benyttes for journalføring ved utetjeneste i omsorgstannpleien. Det ble også utformet skriftlig informasjon om hvordan man skulle håndtere det elektroniske utstyret (Fig.1). Journalsystemet Opus Dental ble benyttet.

Tannpleierne koblet seg på nettverk via mobilt bredbånd. Deretter logget de seg på fylkets terminalserver med 2- faktor innlogging (vanlig brukernavn og passord + engangspassord levert som SMS). Tannpleieren hadde dermed tilgang til pasientens elektroniske pasientjournal. Tannpleieren fikk også tilgang til egen/ kollegers/tannlegers timebok og de kunne således gi pasienten time for behandling direkte ved behov (Fig 2).

Etter 1 år ble tannpleierne bedt om å beskrive sine erfaringer ved hjelp av et spørreskjema. De fem ble bedt om å angi fordeler og ulemper ved bruk av det nye systemet. De ble også spurt om dette var en ordning de ønsket å fortsette med. Tidsbruken, det vil si en eventuell effektiviseringsgevinst, ble vurdert ved at hver tannpleier ble bedt om å sammenligne den elektroniske timeboken for antall pasientkonsultasjoner pr dag i

4 uker før og 4 uker etter innføringen av systemet.

RESULTAT

Alle de fem tannpleierne ønsket en prolongering av ordningen. Svarene som var ganske sammenfallende, presenteres oppsummert i Tabell 1.

En gjennomgang av timebøkene viste at tannpleierne før innføringen av det nye systemet ikke hadde pasienter etter sykehjembesøket - fordi de måtte rekapitulere hendelsene, gjøre seg ferdig med journalskrivingen samt sørge for formidling av behandlingstidspunkt til sykehjemmene. Ved innføring av det nye systemet viste det seg at tannpleierne i snitt hadde to pasienter på klinikken etter endt sykehjembesøk - hvilket i tid utgjorde 1 time. Antall pasientkonsultasjoner på sykehjem var det samme.

DISKUSJON

Tannleger og tannpleiere i offentlig virksomhet drar rutinemessig til institusjon eller på hjemmebesøk for å «scree» pasienter som har rett til vederlagsfrie tannhelsetjenester. De må i forkant lese seg opp i journalen på en stasjonær PC før de drar ut til brukerne. De fleste

Tabell 1: Tannpleiernes erfaringer ved bruk av bærbar PC.

Fordeler	Ulemper
Har all journalinformasjon tilgjengelig på sykehjemmet	Datasikkerhet – alltid huske å låse PC dersom en forlater rommet
Kan føre journal direkte	Batterilevetid
Enklere å gi personalet informasjon om tannstatus	Den bærbare PCen gjør det litt vanskeligere å manøvrere i skjermbilde, da skjermen er liten. Dette gjør at det blir en del «scrolling».
Slipper å skrive ut papirjournal på forhånd	
Slipper å bruke tid på å skrive journal i ettertid	
Tilgang til andre pasienter enn de oppsatte ved akutt behov for hjelp.	
Trenger færre besøk på sykehjemmene da en kan spare tid	
Kan ta flere pasienter ved samme besøk	
Mer nøyaktig journal, glemmer ikke opplysninger	
Gi pasient time til tannbehandling direkte	

Huawei usb-modem for Tannhelse

Blinker grønt = har strøm, ikke installert

Lyser grønt = tilkoblet med 2G

Lyser blått = tilkoblet med 3G

Lyser turkis = tilkoblet med 4G

Førstegangs-installasjon

1. Plugg modemmet i pcen. Det blinker nå grønt og installerer seg som en minnepinne som heter «HiLink»
2. Kjør programmet «AutoRun.exe» fra HiLink-minnepinnen.
3. Nå installeres det som et modem. Når det er ferdig åpnes en webside som ser slik ut.

4. Nå er modemmet klart til bruk. Steg 1 - 3 må bare gjøres første gang man kobler til, neste gang vil det koble til av seg selv.
5. Fargen på lysdioden indikerer hvilket hastighet du får på nettet (se første bilde). Om det er dårlig dekning der du ferdes er det mulig å bestille ekstern antenne hos IT-service.

Bruksanvisning for mobilt bredbånd ved bruk av bærbar PC.

HOVEDBUDSKAP

Et elektronisk journalsystem i en bærbar løsning vil kunne bidra til økt effektivitet i pleie- og omsorgstjenestene

Et elektronisk journalsystem i en bærbar løsning kan bedre kvaliteten på håndtering av pasientdata

benytter penn og papir («gule lapper») til å kladde journalopplysninger før de drar fra klinikken. I institusjon benytter man seg gjerne av et tilgjengelig rom og pasienten bringes til dette rommet for undersøkelse. Nye funn nedtegnes på papir og disse opplysningene må overføres til stasjonær PC på klinikken ved endt arbeidsoppdrag.

I dette prosjektet har man benyttet seg av en HFK bærbar PC - satt opp i tråd

med krav til HFK-PCer - til journalføring på sykehjembesøkene. De som skal benytte denne tjenesten må i tillegg være meldt inn i egne tilgangsgrupper for dette. Den bærbare PC-en gir tannlege/tannpleier tilgang til journalsystemet Opus Dental, med både anamnese, tannstatus, journal, timebok og recall-lister. Tilkoblingen til journalsystemet skjer via mobilt bredbånd, eller trådløst nettverk dersom det er tilgjengelig. Påkoblingen til journalsystemet skjer via en egen dedikert portal, som er passordbeskyttet med samme brukernavn og passord som man bruker i HFK til vanlig. Tannpleieren får en SMS fra fylkeskommunen med en engangskode for å verifisere at det er hun/han som logger seg på systemet. Av sikkerhetshensyn må passordet og mobilkoden oppgis hver gang en logger seg på systemet og ved tidsavbrudd.

Tannpleierne var enige om at det var åpenbare fordeler ved å ha de elektroniske journalopplysningene med seg ut til pasienten. Man kan blant annet føre journal direkte etter hver konsultasjon. Tannpleierne hevdet at man på denne måten fikk en mer nøyaktig journalføring. Før man hadde den bærbare PC-en, måtte all journalføring i den elektroniske journalen skje etter besøket – noe som var ganske tidkrevende. I tillegg innebar «kladdejournal» på papir at opplysninger lett kunne gå tapt - fordi en gjerne var unøyaktig i beskrivelsene og/eller fordi det var mange pasienter å holde styr på.

En annen fordel er muligheten til å gå tilbake i journalen for å sjekke hvilken behandling og funn som er gjort tidligere. Dette er også en fordel ved «akutt-pasienter» som ikke står på planen - for eksempel dersom en hjelpepleier henvender seg til tannpleieren på sykehjemmet fordi hun har observert sårdannelse i munnhulen til en beboer. Ved enkle tastetrykk kan man fort sjekke om dette har vært registrert tidligere. Sist, men ikke minst, har man her en mulighet til å gi pasientene direkte time til en hvilken som helst tannlege/tannpleier

på tannklinikken dersom det er behov for behandling. Med det gamle systemet måtte tannpleieren ringe fra klinikken til sykehjemmet for å gi time til behandling.

TIDSBESPARENDE

Men, den største fordelene synes å være tidsbesparelsen. Å angi eksakt hvor mye tid pr dag den enkelte tannpleier sparte på tiltaket, viste seg å være vanskelig å estimere. Et sykehjembesøk varer gjerne fra 09.30 - 13.30 for å passe inn med beboernes dagsrytme. Før prosjektperioden måtte all journalføring i den elektroniske journalen skje etter besøket. Under prosjektperioden kunne de fem tannpleierne istedenfor benytte denne tiden til pasientbehandling. Gjennomgangen av timebøkene viste således at hver enkelt har spart i gjennomsnitt 1 time pr dag. Tre tannpleiere mente at tid som medgår til å skrive ned journalopplysninger før de går i institusjonen også skulle inngå i regnskapet, men dette viste seg vanskeligere å verifisere ved undersøkelse av timebok.

En elektronisk journal på mobil/nettbrett ville trolig vært et bedre alternativ enn bærbar PC. En applikasjon på mobil/nettbrett vil gjøre journalføring, for eksempel i den hjemmebaserte tjenesten, svært mye enklere enn den er i dag. Nettbrettet er av mindre størrelse og vil også være mer hygienisk enn en bærbar PC - som har et tastatur med mange små flater der det kan dannes bakteriekolonier. «Touch»-funksjonen er en metode som de fleste mestrer og trolig vil mange oppleve det som mindre teknisk krevende å føre journal på nettbrett.

ETTERLYSER APPLIKASJON

Hjemmesykepleien i Bergen benytter seg av mobile journalssystem (6). De bruker smarttelefoner som de har med seg på oppdrag og noterer journalopplysninger fortløpende. De fleste store journalleverandørene innen eldreomsorg leverer i dag både systemer for stasjonære PCer og mobile systemer for nettbrett eller smart-

telefoner. Dersom en skal klare å få til en lignende mobil løsning for omsorgstannpleien, er en avhengig av å ha med seg en journalleverandør som kan levere en applikasjon for en mobil enhet. Vi etterlyser en applikasjon for smarttelefon som fungerer sammen med et stasjonært journalssystem. Applikasjonen bør inneholde journalopplysninger som er nødvendige for å kunne gjøre en fullstendig undersøkelse av pasient i behandlingssituasjon utenfor klinikk. Det bør blant annet være mulig å legge inn personalia, anamnese, tannstatus og diagnoser. Opus Dental har gitt uttrykk for at en slik tjeneste er under vurdering. Tannhelsetjenestene må «presse på» for at en slik tjeneste snarest blir gjort tilgjengelig.

Det er imidlertid åpenbart at man innfører et ekstra faremoment når journalen ikke lenger er knyttet til en stasjonær PC, men til en enhet som flytter seg i tid og rom. I dette prosjektet mener vi at kravene til sterk autentisering (SMS på mobil i tillegg til brukernavn og passord) er ivarettatt. Data ligger i sentralt data-senter, intet lagres på lokal PC.

Denne undersøkelsen viser at implementeringen av et portabelt, elektronisk journalssystem vil gjøre hverdagen lettere for både tannhelsepersonell og pasient. Bruken av post-it lapper for journalføring er definitivt forbi.

ENGLISH SUMMARY

Five dental hygienists used a portable computer for taking records in nursing homes. After a year, a survey was carried out in order to map the dentist hygienists' experiences. The dental hygienists reported that the solution contributed to better resource utilization, increased patient safety and improved quality of documentation. The greatest benefit seemed to be the fact that each dental hygienist on average saved more than 1 hour per day.

REFERANSER

• Lov om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven). LOV-1999-07-02-64, [https://](https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-64)

lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-64

- Forskrift om pasientjournal. FOR-2000-12-21-1385, <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2000-12-21-1385?q=journalforskriften>
- Lov om behandling av personopplysninger. LOV 2000-04-14 nr. 31, <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2000-04-14-31>
- Norm for informasjonssikkerhet for helse- og omsorgstjenesten, <https://ehelse.no/personvern-og-informasjonnssikkerhet/norm-for-informasjonnssikkerhet>
- Opus Dental. <http://www.opusdental.com/no/om-oss/>
- Bergen kommune. Mobil Omsorg – bedre bruk av ressursene? Rapport. Bergen: Byrådsavdelingen for Helse og omsorg; 2015.

SAMMENDRAG

Denne undersøkelsen hadde som mål å vurdere fordeler og ulemper ved bruk av bærbar PC som verktøy ved journalføring i utadrettet virksomhet i eldretannpleien. Mulighetene for implementering av nettbrett/smarttelefon i omsorgstannpleien ble også vurdert. Hovedutfordringen ved slike systemer er risikoen for at sensitive personopplysninger kan komme på avveie. I den fylkeskommunale tannhelsetjenesten i Hordaland ble det satt i gang et forsøk der 5 tannpleiere benyttet seg av en journal på bærbar PC ved besøk på sykehjem. Etter 1 år utførte man en kartlegging av tannpleierens erfaringer med «å ta journalen med seg ut til institusjonen». Tannpleierne mente at løsningen bidro til bedre ressursutnyttelse, økt pasientsikkerhet, bedre kvalitet på håndtering av pasientinformasjon og bedret kvalitet på dokumentasjon. Den største fordelene synes å være tidsbesparelsen, som i gjennomsnitt var mer enn 1 time pr dag pr tannpleier. Fylkeskommunen vil nå ta initiativ for å innføre systemet på permanent basis.

SYRLIG DRIKKE ETSER VEKK TANNEMALJEN

Mye kan tyde på at syreskader er noe som bør bekymre langt flere enn bare å tenke på hull i tennene. En omfattende studie fra Det odontologiske fakultet viser at syrlige drikker, som i stor grad konsumeres av barn og unge i Norge, gir store syreskader.

Forekomsten av syreskader globalt ligger på 30 prosent. Blant 18-åringer i Oslo er forekomsten på 34 prosent, mens i Rogaland er den på hele 60 prosent. Det er forskerne Amer Sehic og Aida Mulic, som står bak den ferske studien av syreskader, svært bekymret for.

SKADELIGE SURE DRIKKER

– Man kan få syreskader av nesten all smaksatt drikke, bortsett fra melk og vann, forklarer Mulic. Svært mange drikker mye lettbrus, og tror at dette er sunt, siden det inneholder få, eller ingen kalorier, men sannheten er at denne drikken er svært uheldig for tennene.

I tillegg rapporterer forskerne om at sportsdrikker også utgjør et stort problem, ikke minst fordi man har mindre spytt i munnen når man trener. Den nye trenden hvor idrettsutøvere skyller munnen og deretter spytter sportsdrikken ut, er også bekymringsfull. Dette kan gjøre problemet med syreskader enda større, fordi sportsdrikken og syren kan ha lenger virkningstid i munnen sammen-

Coca Cola er den drikken som gav mest syreskader i forsøket. Foto: Anne L. Buvik

lignet med dersom man hadde svelget alt med en gang.

– Utviklingen er alarmerende, både med tanke på omfanget, men også at dette gir permanente tannskader – nedslitt emalje kan ikke vokse ut igjen, sier Amer Sehic.

NY VITENSKAPELIG MODELL

Innen det odontologiske fagmiljøet har man lenge visst at sure drikker kan gi syreskader, men det har aldri vært gjennomført en så systematisk studie som kan si noe om hvor skadelig sure drikker faktisk er. Nå har imidlertid Sehic og Mulic etablert en ny vitenskapelig modell, som ikke bare bekrefter at sure drikker gir syreskader, men viser også

hvor omfattende skadene på tennene er.

– Tidligere er det gjort mange studier på lab-benken, ved at man legger en tann oppi syreholdig drikke, og ser hva som skjer, sier Sehic. Men problemet med disse studiene, er at de er langt fra virkeligheten. Det har manglet en modell som faktisk kan vise hva som skjer med tenner i et virkelig miljø, forklarer Sehic.

Ved å bruke laboratoriemus, var det mulig for forskere å studere effekten ulike syrer hadde på tennene i en munnhule.

SVÆRT SKADELIG MED COCA COLA

Funnene var oppsiktsvekkende. For det første kunne forskerne nå med en ny vitenskapelige tyngde slå fast, at syreholdig

LINDRER ISING I TENNENE RASKT

KLINISK BEVIST
LINDRING PÅ KUN **60** SEKUNDER^{1,2}

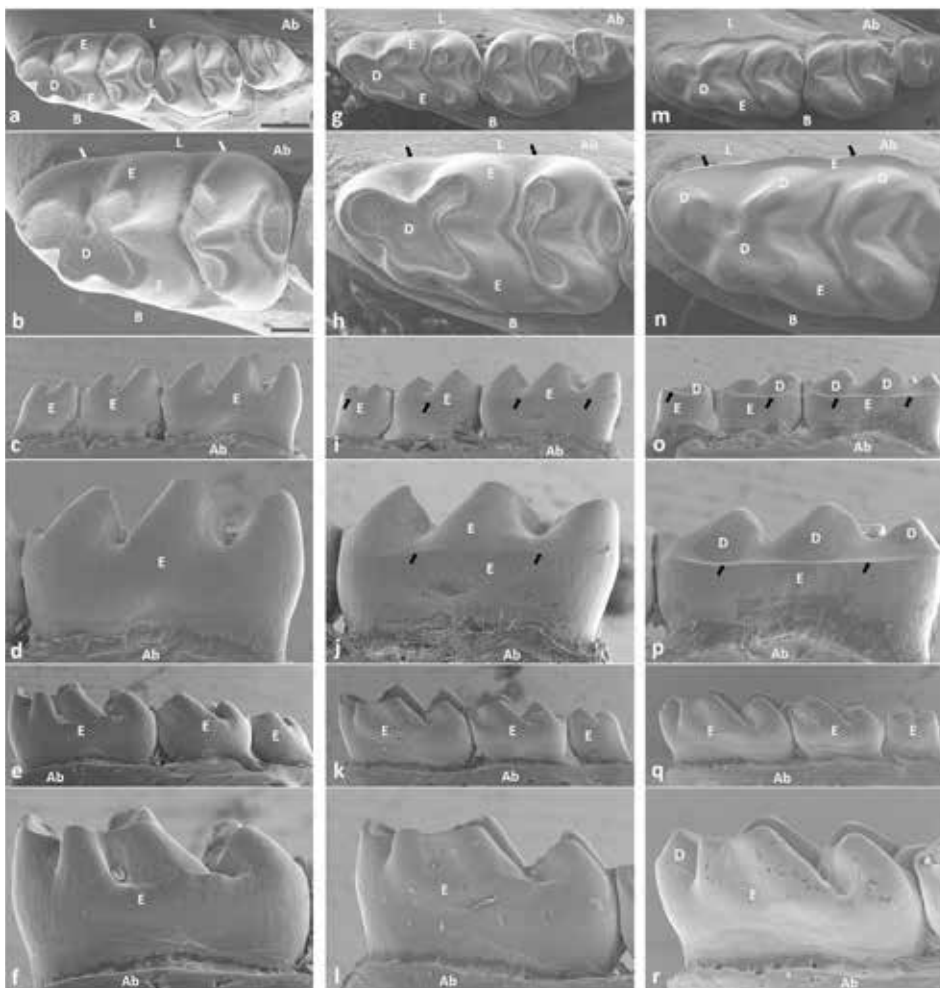

Sensodyne Rapid Relief har en unik sammensetning som er utviklet for å gi rask og langvarig okklusjon av dentinkanalene. Den gir klinisk dokumentert effekt på kun 60 sekunder^{1,2} når du pusser de følsomme områdene. Sensodyne Rapid Relief gir pasientene en langvarig beskyttelse mot ising og det påvirker deres daglige liv.*^{3,4}

For mer informasjon se www.sensodyne.no

*Ved bruk to ganger daglig

Referanser: 1. GSK Data on File 207211. January 2017. 2. Accepted for presentation at IADR 2017, Abstract no: 2635085. 3. Parkinson CR et al. Am J Dent. 2015 Aug;28(4):190-196. 4. GSK Data on File RH01897. Trade marks are owned by or licensed to the GSK group of companies. ©2019 GSK group of companies or its licensor. CHNOR/CHSENO/0003/19

Her ser man hvordan emaljen blir etsed bort av Coca Cola og Redbull. I kolonnen til venstre normale tenner, i midten tenner eksponert for Red Bull, og til høyre tenner eksponert for Coca cola. Foto OD/UIO.

drikke virkelig er svært skadelig for tennene. Men de kunne også vise hvor mye de forskjellige drikkene skadet tennene, ved at de kunne måle substansstapet på tennene. De fant for eksempel ut at Coca cola var den drikk som gav aller mest syreskader sammenlignet med for eksempel Red bull. Etter seks uker hadde musetennene som drakk Coca cola blitt brutt ned hele 34 prosent, mens tennene til musene som fikk Red bull hadde 18 prosent nedbrutt tannsubstans.

– Vi håper at den etablerte dyremodellen fra denne studien vil gi oss flere svar i våre fremtidige studier, sier

Sehic. Både for å få bedre forståelse av årsakssammenhengene på hva som gir syreskader, men også for å kunne være i stand til å intervensere og behandle skadene på en mer effektiv måte enn det som er situasjonen i dag. Dessverre vet vi fortsatt for lite om både spyttets beskyttende betydning og effekten av fluor i bekjempelse av syreskader.

Studien finnes her: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/?term=New+animal+model+of+extrinsic+dental+erosion+Erosive+effect+on+the+mouse>

Artikkelen er først publisert på UiOs hjemmesider. Trykkes med tillatelse.

ENERGIDRIKKER VIRKER SOM

SYREBAD

Mattilsynets rapport om vurdering av tiltak ble overlevert til Helse- og omsorgsdepartementet 15. februar 2019 og anbefalinger er gitt på bakgrunn av risiko-vurdering av energi-drikker og koffein fra VKM (Vitenskapskomiteen for mat og miljø).

Av tannpleier Anette Kristin Johannessen, Lyngseidet tannklinikk. Innlegget ble publisert i avisen «Nordlys» i mars 2019.

Blant flere funn påpeker VKM at barn og unge som drikker energidrikker, kan få både søvnproblemer og oppleve angst, uro og hjerteklapp hvis de drikker mye, men at litt av og til ikke er forbundet med slike negative helseeffekter. Risikovurderingen fra VKM er mangelfull fordi det kun er tatt hensyn til koffein i energidrikker, og dermed utelates også en del andre potensielle risikoeffekter.

Energidrikker er produkter som i tillegg til mye koffein også inneholder andre stoffer, som taurin og guarana, og dessuten store mengder sukker og syre. Det finnes ulike problemstillinger knyttet til barn og unges store forbruk av energidrikker. Det bør kunne forventes at myndighetene gjør en grundigere og mer helhetlig vurdering som belyser alle negative sider, inkludert utfordringer knyttet til sukker- og syreinnhold, og konsekvenser dette kan ha for barn og unges helse både når det gjelder overvekt og dårlig tannhelse.

DRIKK VANN

Tannhelsen har gjennomgått store forandringer de siste årene. Lengre har det vært karies (hull i tennene) som har vært årsak til bekymring. I dag får færre hull i tennene, mens flere får syreskader. Syreskader skyldes kjemisk

Red Bull og andre energidrikker har et høyt syreinnhold og skader tennene. Foto: Anne L. Buvik

oppløsning og fører til tap av tannemalje, noe som i stor grad skyldes hyppig inntak av drikker med høyt syreinnhold. Tannemaljen løser seg opp når pH (surhetsgrad) blir lavere enn 4,5. En ny studie fra Det odontologiske fakultetet i Oslo viser at syrlige drikker, som i stor grad konsumeres av barn og unge i Norge, gir store syreskader. Den økte forekomsten av syreskader er blitt en ny tannhelseutfordring blant ungdom som må tas på største alvor.

FEM GODE TIPS TIL FERSKE STUDENTER

Tandlægeforeningen DK deler også denne uroen, og gir det voksende konsumet av energidrikker blant barn og unge store deler av skylden. De har testet ulike energidrikker fra populære merker som Red Bull, Burn, Monster og Nutramino, kjente merker som også selges i Norge. Testen viste at alle energidrikkene hadde høyt syreinnhold og bekrefter derfor at energidrikker er skadelig for tennene og utgjør en betydelig risikofaktor for tannhelsen.

Energidrikker virker som et syrebad for tennene, og langvarig syrepåvirkning etser vekk tannemaljen. Over tid-, vil dette føre til at tennene gradvis bli svakere, tynnere og flisete.

Disse skadene er irreversible, det vil si permanente. Fordi energidrikker er vanedannende produkter på grunn av sitt innhold av koffein som er et sentralstimulerende stoff, øker også risikoen for hyppigere inntak. Slike drikkevaner utsetter tennene for store påkjenninger de ikke er laget for å tåle. Alvorlige syreskader der mye av tannemaljen er tapt, vil kreve behandling og i verste fall omfattende restaurering av tannsettet. Det kan bety store kostnader for både individet og samfunnet, i tillegg til smerter og ubehag som den enkelte kan oppleve med nedslitte, ødelagte tenner.

God tannhelse er viktig for den generelle helsen, og tannhelsen i befolkningen kan i stor grad si noe om kostvaner og levevaner generelt. Det trengs virksomme tiltak for å forebygge slike syreskader og andre kostrelaterede sykdommer, og forebygging bør prioriteres fremfor behandling.

HØYT FORBRUK AV ENERGI- DRIKKER BLANT BARN OG UNGE

Mattilsynet bruker VKM sin risikovurdering som kunnskapsgrunnlag for anbefalinger til Helse- og omsorgsdepartementet, og foreslår en rekke tiltak, som innføring av en maks grense for koffeininnhold, tiltak for å øke kunnskapsnivået om koffein og energidrikker, og mer ansvar til bransjen. Mattilsynet anbefaler ikke lovpålagt aldersgrense. De mener det ikke eksisterer kunnskap som tilsier at dette er nødvendig. Dette betyr at dagens forbruk av energidrikker blant barn og unge ikke anses som alvorlig nok til at man vil gjøre noen konkrete lovendringer nå, annet enn å innføre en forskriftsfestet grense for koffeininnhold. I stedet legges det opp til at bransjen får ta føringen gjennom egne retningslinjer for selvregulering av energidrikkemarkedet. Det er svært skuffende at det meste av ansvaret legges på bransjen fremfor å innføre lovpålagt aldersgrense, som best vil beskytte barn og unge mot slike helseskadelige produkter. Vi er allerede vitner til enorme salgstall som stadig når nye høyder. Ferske tall fra Bryggeri- og drikkevareforeningen viser en omsetning på mer enn 30 millioner liter energidrikk solgt i 2018. Det er nesten en dobling fra 2014. Statistikken til bryggeriforeningen taler for seg.

Det stadig økende inntaket av energidrikker hos barn og unge berører mange og oppfattes som et reelt problem i hele

befolkningen. Dette er tydelige signaler og også et klart varsko fra folket om at dagens regulering av energidrikker ikke er godt nok.

Folkehelseloven bygger på en rekke grunnleggende prinsipper for folkehelsearbeidet, deriblant føre-var-prinsippet. Føre-var-prinsippet bidrar til håndtering av usikkerhet og innebærer at manglende vitenskapelig kunnskap ikke skal brukes som begrunnelse for å unnlate å treffe nødvendige tiltak som kan hindre potensiell helseskade. I folkehelsearbeidet skal vi være føre-var når det gjelder tiltak for å redusere risiko for helseskade og tiltak for å fremme god helse, og således kunne ta i bruk virkemidler med best effekt.

Vi vet at mange barn og unge drikker store mengder energidrikk, og det er meget bekymringsfullt at barn helt ned i 10-årsalder oppgir at de drikker energidrikk regelmessig. Det er mildt sagt skremmende at barn og unge har etablert seg som forbrukere av disse risikoproduktene. Energidrikker er overhodet ikke ment for barn, og vi vet at de kan føre til helseskade. Det er direkte uetisk å gamble med barn og unges helse på denne måten, og føre-var-prinsippet bør derfor legges til grunn for håndtering av slik risiko. Dette er et samfunnsansvar og vi kan alle gjøre noe, men ansvaret hviler aller tyngst på myndighetenes skuldre.

Det kommer hele tiden nye syreholdige drikker på markedet og flere av disse inneholder både koffein, guarana og store mengder sukker. Disse produktene er utformet for å appellere til barn og unge og kan bidra til å etablere vaner som er uforenelige med god helse. Har ikke myndighetene et særlig ansvar for å beskytte barn og unge?

TESTER UT MOBIL TANNPLEIE

Hedmark fylkeskommune har kjøpt inn mobilt tannlegeutstyr som skal testes ut denne våren. Tanken er å kunne gi enkel tannpleie til folk som ikke kommer seg ut så lett.

I første omgang skal utstyret testes ut i Ilseng fengsel.

– Med dette utstyret kan vi gjøre enkle undersøkelser, som for eksempel fjerne tannstein, legge en midlertidig fylling eller file ned en skarp kant, sier fylkestannlege Claes Næsheim (bildet), men legger til:

– Trenger man grundig tannbehandling, må man fortsatt reise til en tannklinikk.

Utstyret ligger i en beholder som kan

trilles, og til sammen veier det bare 30 kilo. Dermed er det lett for en tannlege eller tannpleier å få det med seg i en bil.

Hvis det fungerer slik Næsheim håper, ser han for seg at også andre pasientgrupper etter hvert kan få dette tilbudet, for eksempel folk som har vedtak om hjemmebaserte tjenester og personer på institusjoner.

– Jeg ser på dette som et skritt i rett retning der vi tilpasser oss samfunnets behov, sier fylkestannlegen.

RAPPORT OM ANTIBIOTIKA-RESISTENS BØR FÅ ALARMKLOKKENE TIL Å RINGE

Ifølge en fersk europeisk rapport blir det stadig vanskeligere å behandle bakterielle sykdommer som smitter mellom dyr og mennesker med antibiotika.

Rapporten inneholder data sammenstilt av Det europeiske smittevernbyrået (ECDC) og Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (EFSA) og baserer seg på data fra europeiske land i 2017, skriver Veterinærinstituttet.

Ifølge rapporten blir det stadig vanskeligere å behandle bakteriesykdommer som smitter mellom dyr og mennesker med antibiotika. EU-kommissær for helse- og forbrukerpolitikk og næringsmiddelsikkerhet, Vytenis Andriukaitis, mener rapporten må få alarmklokkene til å ringe.

– Denne rapporten viser at vi er på vei inn i en verden hvor stadig flere vanlige bakterieinfeksjoner blir vanskelige og i noen tilfeller umulige å behandle, sier han.

Han legger til at man ser at nasjonale retningslinjer i noen land bidrar til mindre bruk av antibiotika og en nedgang i antibiotikaresistens.

Bruk av antibiotika både til dyr og til mennesker er den viktigste driveren for utviklingen av antibiotikaresistens.

Tall fra overvåkingsprogrammet NORM-VET viser at det er lav forekomst av antibiotikaresistente bakterier i dyr og i mat i Norge. Seniorforsker og fagansvarlig for antibiotikaresistens ved Veterinærinstituttet, Anne Margrete Urdahl, advarer mot å la det bli en sovepute.

– Vi må lytte til de alvorlige advarslene i rapporten fra EFSA og ECDC. De minner oss om at selv om vi ligger veldig godt an på dyresiden i Norge, så krever det hardt arbeid og stor oppmerksomhet om antibiotikaresistens for å kunne bevare vår gode status så lenge vi kan, sier hun. (Forskning.no)

Ny banebrytende teknologi som hjelper dine pasienter med å få en bedre oral helse*¹

Ny teknologi

Proaktiv beskyttelse* av
tenner, tunge, kinn og tannkjøtt.

Ny Colgate Total® med Dual-Zink + Arginin.
Ny teknologi som arbeider sammen med munnens
biologiske og kjemiske prosesser.

- Reduserer bakterieantallet suverent på alle overflater i munnen, 12 timer etter tannpuss*¹
- Svekker og kontrollerer bakterier i biofilmen
- Danner en beskyttende barriere på alle flater for å beskytte mot bakteriell adhesjon og gjenvækst

Anbefal Ny Colgate Total® til dine pasienter for bedre oral helse*¹

*Statistisk signifikant større reduksjon av bakterier på tenner, tunge, kinn og tannkjøtt med Colgate Total® enn med en ikke-antibakteriell fluorertannpasta etter 4 uker, 12 timer etter tannpuss.

Referanser: 1. Prasad K et al, J Clin Dent, 2018;29 (Spec Iss A)

Tannpleieren i aksjon i campingvogna på slutten av 1970-tallet. Merk de nysgjerrige ungene i døråpningen!

Fra tannpleier i campingvogn til klinikk sjef – NÅ BLIR KARI PENSJONIST

Da Kari Langmo Becker tilfeldigvis leste noen setninger om yrket tannpleier da hun gikk på gymnaset, var det nok til å få gnisten tent. Det var tannpleier hun ville bli. Det har hun ikke angret på.

Av Therese Eskelund, Østlandsposten.
Gjengis med tillatelse.

Da hun tok utdannelsen var det kun to fra Larvik som hadde tatt utdannelsen før henne. Det er 40 år siden, og nå skal hun gå inn i pensjonistenes rekke.

Og det hele startet i ei campingvogn!

HAR BLITT KJENT MED MANGE

I Brunlanes i Vestfold var det to tannleger da Becker var ferdig utdannet i 1978. De jobbet for å få ansatt en tannpleier. Resultatet ble ei campingvogn som ble innredet som et vanlig tannlegekontor. Campingvogna rullerte mellom de fire barneskolene i det som den gang var Brunlanes kommune. Vogna var plassert i skolegården.

– Ved å være så nær skoleelevene fikk jeg god kontakt med mange. Titt og ofte fikk jeg besøk av barn som ville prate litt, sier hun, og husker noen historier ekstra godt.

– En skuffet liten gutt på Berg skole banket på døra en tidlig morgen og fortalte meg at han hadde ønsket å besøke meg i går kveld. Han hadde banket på døra, men jeg var jo ikke hjemme! Han fikk da en forklaring på at jeg ikke bodde i campingvogna, forteller hun.

ET VÅRTEGN

Tannpleieren forteller videre: På Sky skole skrev en av elevene sine i en

Frem til hun gikk av med pensjon, var Kari Langmo Becker klinikkssjef for tolv ansatte ved Larvik Tannklinikk.

Campingvogna til tannpleieren var et fast vårtegn i for skolene i gamle Brunlanes kommune i Vestfold.

stiloppgave som skulle handle om vårtegn. Det var hvitveis, blåveis og Kari og campingvogna.

Det er skjedd mye innen tannhelse siden det rullende tannlegekontoret. I 1984 kom loven om tannhelsetjenesten. Det medførte store endringer. Fra å behandle skolebarn gikk de nå over til å behandle pasienter i alle aldersgrupper, med første innkalling ved fylte tre år.

– I tidlig dataalder medførte dette at en dag ringte en dame på 80 år og avbestilte timen til moren på 103 år som hadde mottatt et hyggelig innkallingsbrev fra oss, sier Becker smilende. Møtet med treåringene er noe av det hun synes er blant det hyggeligste ved jobben. Det kan hun ikke få rost nok.

– Det var ikke bare pasientgrunnet som endret seg, men klinikkstrukturen endret seg. Fra å være mange små tannklinikker rundt om på skolene, fikk Larvik to større klinikker, forteller hun. Det er i dag Borgejordet og Larvik Tannklinikk, der Becker i dag er klinikkssjef for tolv ansatte.

Mye annet har også endret seg. Selvsagt har utstyret på klinikkene blitt bedre. Når det gjelder hull i tennene, var tendensen før at hullene i tennene var

flere og store. Etter at fluortannkremen kom, og senere fluortabletter og -skylling, er hullene i dag som oftest små. De har også hjelpemidler på klinikkene for dem som er redde for tannlegen, som premedisinering, bruk av lystgass og narkose.

NÅR TIDA BARE FLYR

– 40 år i samme yrke er lenge, men tiden har gått fort. Jeg har alltid følt at yrkesvalget mitt var rett, sier hun, og mener det er mange grunner til det.

– Jeg liker å jobbe med mennesker. Som sagt synes jeg at det første besøket med treåringene er spesielt givende! Og så har jeg har vært heldig som har fått jobbe med trivelige medarbeidere. Jeg har fått lov til å videreutvikle meg, og jeg vil takke Vestfold fylkeskommune, som har vært en trygg og god arbeidsgiver. Jeg har også vært så heldig de to siste årene at jeg har kunnet komme hjem til en pensjonert mann som står klar med middagen når arbeidsdagen min er slutt.

– Hva skal du ta deg til nå som du snart er pensjonist selv?

– Det har ikke helt gått opp for meg ennå. Men jeg gleder meg til å være mer sammen med mann, barn og barnebarn.

Mulig sammenheng mellom *Porphyromonas gingivalis* og kreft

Stadig flere studier indikerer at periodontitt og *Porphyromonas gingivalis* kan være viktige faktorer ved utvikling av kreft i munnhule og mage-tarmkanal.

Porphyromonas gingivalis er foreslått som den viktigste bakterielle årsaken til periodontitt fordi den forårsaker dysbiose (ubalanse) i både mikroflora og immunforsvar. I artikkelen «Possible role of *Porphyromonas gingivalis* in orodigestive cancers» av Ingar Olsen og Özlem Yilmaz, publisert i *J Oral Microbiol.* 2019; 11:1, 1563410, fokuseres det på den mulige sammenhengen mellom *P. gingivalis* og kreft i munnhule/mage-tarmkanal (Figur 1 og 2).

Nylig er det blitt etablert forsøksmodeller som har indikert en direkte sammenheng mellom *P. gingivalis* og kreftutvikling: bakterien oppregulerer spesifikke

reseptorer på orale plateepitelkarsinomceller og keratinocytter, induserer epitel-mesenkym transformering i orale epitelceller og aktiverer metalloproteinase-9 og interleukin-8 (sentrale roller i betennelse) i kulturer av karsinomceller. I tillegg aktiverer *P. gingivalis* cellesyklus og undertrykker apoptose (programmert celledød) i kulturer av primære orale epitelceller. Ved *P. gingivalis*-indusert kreft i munnhulen er cellesyklus stanset. Det er ingen påvirkning av apoptose, men makroautofagi (cellen fordøyer større deler av cytoplasma) er økt. *P. gingivalis* fremmer spredning av kreftceller til andre organer, bidrar til økt resistens overfor kreftmidler og øker formeringen av orale kreftceller ved sin effekt på genekspresjonen i defensiner (antimikrobielle peptider), på peptidylarginin deiminaser (katalyserer citrullinering) og aktivering av β -katenin (viktig i celleadhesjon og signallering). Bakterien kan også omdanne etanol til det kreftstimulerende stoffet acetalde-

hyd. I tillegg til munnhulekreft kan *P. gingivalis* være implisert i prekankrose lesjoner i magesekk og tykktarm, i kreft i hode-halsregionen og i bukspyttkjertelen. Det faktum at fjerntliggende organer kan påvirkes, viser at *P. gingivalis* har systemiske kansereffekter i tillegg til de lokale effektene bakterien har i sitt opprinnelige territorium, munnhulen.

Det kan ikke utelukkes at det kan være en direkte sammenheng mellom *P. gingivalis* og kreft i munnhule-magetarmkanal. Flere molekylær-epidemiologiske studier med større pasientmateriale og bedre kontroller vil være nødvendig for med sikkerhet å kunne avgjøre dette.

Referanse:

Ingar Olsen og Özlem Yilmaz Possible role of *Porphyromonas gingivalis* in orodigestive cancers i *Journal of Oral Microbiology* 2019; 11:1, 1563410, DOI:10.1080/20002297.2018.1563410.

HVEM ER KANDIDAT TIL KARL EVANGS FOLKEHELSEPRIS FOR 2019?

Hvert år deles Karl Evangs folkehelsepris ut til en person eller organisasjon som har gjort en spesiell innsats for folkehelse, sosiale forhold eller barnevern. Prisen går til en ildsjel som har engasjert seg utover det vanlige, og bidratt til et bedre liv for mange. Prisen kan også gå til et tiltak, et prosjekt eller et tilbud som utmerker seg på disse områdene.

Prisen er på kr 75 000 og deles i år ut på Helsekonferansen 10. mai. Frist for å nominere er 10. april. Karl Evang-prisen ble oppretta i 1981 som honnør til den tidligere helsedirektøren for den sosialmedisinske pionerinnsettsen hans. Målet med prisen er å hedre den som hedres bør og samtidig sette fokus på barne-

vern, folkehelse og sosiale forhold.

Karl Evang-prisen skal gå til en person eller organisasjon som har gjort en særlig innsats for å fremme:

- folkehelse og bedre sosiale forhold
- rettssikkerhet og trygghet i barnevernet, helse- og/eller sosialtjenesten
- opplysningsarbeid og deltakelse i sam-

funnsdebatten om viktige barnevern-, helse- eller sosialpolitiske spørsmål

Det er ingen forutsetning at kandidaten er knyttet til barnevernet eller helse- og sosialtjenesten. Det blir lagt vekt på at innsatsen er aktuell eller av nyere dato, men innsats over tid vil òg bli vurdert.

G·U·M®
Access**FLOSS**

Selgs på
+ **APOTEK 1**
Boots apotek

En **tantråd** som passer perfekt til **broer, kroner, implantat & ortodonti**

GUM® AccessFloss er en tantråd med **innebygget tantrådfører** som gjør det **enkelt å rengjøre under og rundt kroner, broer, implantater og i større interdental mellomrom.**

Tråden **ekspanderer og tilpasser seg** ulike interdental mellomrom og har en **spesialdesignet forpakning** som gjør det enkelt å kutte tråden i riktige lengder.

Apotek
varenummer:
850777

Sunstar | Tel 909 84154 | info@se.sunstar.com

HEALTHY GUMS. HEALTHY LIFE.®

Ledersamlingen 2019

Hvert år arrangerer NTpF en samling for lederne av lokalavdelingene. Samlingen var lokalisert til historiske Ringnes gård i Buskerud. Litt utenfor allfarvei, men vel verd anstrengelsen! I år var et medlem av styret invitert til samlingen, i tillegg til lederne. Både styret og deltakerne opplevde dette som en vellykket justering.

Førsteamanuensis Jan Erik Grindheim i historiske omgivelser på Ringnes gård.

Tekst og foto: Anne L. Buvik

På lokalledersamlingen legger styret og administrasjonen vekt på viktigheten av at NTpF har et lokalt ledd. Her blir aktuelle tema presentert, det er gruppearbeid, blir gitt informasjon som det er viktig for lokalavdelingene å være oppdatert på, og man gjennomgår de

ulike avdelingers årsplaner. Målet er at vi i fellesskap skal vi ha en forening som løfter yrkesgruppen. Da er man avhengig av tett samarbeid mellom styre, avdelinger og administrasjon.

Dag 1 var faglig tema «Demokratiets stilling i Europa. Viktigheten av organisert arbeidsliv som del av ivaretagelse og utvikling av et velfungerende demokrati.»

Foreleser var Førsteamanuensis Jan Erik Grindheim fra Handelshøyskolen,

Institutt for industriell økonomi, strategi og statsvitenskap. Han tok oss med på en historisk reise gjennom Europa de siste hundre år, opprinnelig et splittet kontinent med to store, ødeleggende kriger som forandret kontinentets grenser og struktur fullstendig. Tiden etter andre verdenskrig har vært preget av fred, optimisme, modernitet og demokrati.

En stor spørreundersøkelse viser at EU først og fremst berømmes for å ha bidratt til stabilitet og fred i Europa, samt for innføringen av de fire friheter. Det er imidlertid også flere store motsetningsforhold i EU-samarbeidet. Og utfordringene blir stadig større. Når politikken presses, øker nasjonalismen, og nasjonalistiske partier kaster skygger over Europa.

Fra en liberal verdensordning begynner man å se en stadig sterkere glidning over mot nasjonalisme og proteksjonisme.

Hvilken rolle kan fagforeningene spille i denne utviklingen? EU-kommisjonens president Jean-Claude Juncker lanserte i 2017 tanken om at EU må etablere et europeisk arbeidslivsbyrå, ettersom 16 millioner EU-borgere bor og arbeider i et annet land enn sitt hjemland. Hver dag reiser nesten 1,2 millioner EU-borgere til et annet land for å jobbe. Byrået etableres

Både leder og ett styremedlem møtte årets ledersamling.

Hilde Aga er som alltid engasjert på tannpleiernes vegne.

i år, og skal være fullt operativt i 2023. Norge er en del av autoritetsområdet gjennom EØS, men skal vi også være en del av byrået?

Norske politikere har vært noe delt på dette, men ønsker uansett velkomment et byrå som kan bekjempe arbeidslivskriminalitet på tvers av landegrensene, så lenge det ikke skal diktere norske arbeidslivs- og lønnsvilkår.

Så hva skal arbeidslivsbyrået gjøre?

- Styrke det administrative samarbeidet og gjensidige tilliten for en fri og rettferdig mobilitet i EUs indre marked.
- Virke som en tvisteløsningsmekanisme i tilfelle det oppstår konflikter mellom medlemsstatene. Samle eksisterende virkemidler for økt mobilitet, eks EURES.
- Bekjempe sosial dumping og arbeidslivskriminalitet og organisere tverrstatlige kontroller.
- Være en støttespiller for nasjonalstatlige arbeidslivsmyndigheter, for eksempel i HMS-arbeid og ved omstillinger/restruktureringer.

Norske fagforeningsledere er også delt i synet på byrået, og frykten går først og fremst på at Norge skal tvinges til å samordne sin lønns- og arbeidslivspolitik til europeisk standard, som kan bety en senkning av nivået og dårligere vilkår. Norge har hatt en synkende tendens når det gjelder tilslutning til fagforeninger, men har fortsatt en organisasjonsprosent og en fagforeningstetthet som er mye høyere enn i de store landene i Europa.

Ellers er det verd å merke seg at velgerne i Norge har endret fokus på hva som er det viktigste og høyst prioriterte sakene i forbindelse med Stortingsvalg i

løpet av årtusenskiftet. Helse og utdanning har tappt terreng til områder som skatter og avgifter og innvandring.

Grindheims foredrag var tankevekkende og interessant.

Dag 2 var viet videreutdanning, og førsteamanuensis Anne Elisabeth Munster Halvari foreleste under tittelen *Videreutdanningen i tannpleie og helsefremmende arbeid – et fundament for å videreutvikle tannpleiernes faglige kompetanse og innsikt*. I presentasjonen la hun vekt på hensikten med videreutdanningen som er å «-kvalifisere utvidede funksjons- og ansvarsområder og sette tannpleierne i stand til å fylle nye og mer selvstendige og avanserte roller både i offentlig og privat sektor».

I tillegg til forelesningene var det også ulike orienteringer:

TANNSTIKKA:

Redaktør Anne Buvik ba avdelingene om å bidra til den nystartede spalten «Nytt fra avdelingene». Ingen sak er for liten, og den trenger ikke være ferdig formulert. Eksepler er utskiftninger i styret, innkalling til årsmøte, informasjon om temakvelder/kurs, eller lokale initiativ lokalavdelingen har tatt, f.eks. i forbin-

delse med vanddagen eller røykeslutt-dagen. Det er viktig at vi markedsfører lokalt engasjement gjennom Tannstikka, Tannstikka blir lest av mange andre enn medlemmer av NTpF, og også av passive medlemmer som kan bli inspirert til å delta mer aktivt i fagforeningsarbeidet. Redaktøren sender ut en påminnelse foran hver utgave (seks i året).

TIPS:

Styremedlem Anne Mai orienterte om TIPS gruppa, en arbeidsgruppe for tannpleiere i privat sektor. Vedtak om etablering av gruppa vedtatt på Landsmøtet 2018. Formålet er å være en arbeidsgruppe i regi av NTpF som skal være pådriver i spørsmål som angår tannpleiere i privat sektor. Gruppa utgjøres av 3-4 tannpleiere der en av deltakerne representerer Tannpleierforeningen. Deltakerne skal også gi veiledning til spørsmål vedrørende etablering av egen praksis.

REKRUTTERING:

NTpF sentralt og lokalt skal jobbe med rekruttering. Lokalavdelingene må følge opp nyansatte tannpleiere, både i offentlig og privat tannhelsetjeneste. Nestleder Line Kalland presenterte medlemsfordeler/rabattordninger når det gjelder rekruttering av medlemmer. Bruk gjerne argumentet som NTpF bruker når medlemmer vurderer å melde seg ut/melder seg ut:

NTpF sitt hovedfokus er å utvikle yrkesgruppen og tannpleiernes fagområde, og NTpF er en sterk og seriøs fagforening. Dette skjer gjennom samarbeid med aktuelle samarbeidspartnere, gjennom møter med aktuelle departement og direktorat, som f.eks. Helse- og omsorgsdepartementet, møte med helsepolitisk talsperson for de ulike partia på Stortinget, representere foreningen i aktuelle møter, skrive høringssvar på offentlige utredninger, være representert i ulike tannhelsepolitiske fora m.m.

I desember 2018 fikk NTpF gjennom-

Leder Hilde Aga og nestleder Line Kalland ønsker velkommen.

slag for bruk av takst 101 overfor pasientar med diagnosen hyposalivasjon. Dette er en sak vi har jobbet med gjennom flere år. Tilbud om videreutdanning for tannpleiere er en annen sak som NTpF har jobbet med over tid. Dette er område som du som tannpleier har behov for blir ivaretatt. Har du ingen forening, vil heller ingen jobbe for disse viktige områdene som styrker din yrkesutøvelse.

Stillingstittel som spesialtannpleier:

NTpF fremmet krav om ny stillingstittel gjennom Delta ved Hovedoppgjøret i KS våren 2018. KS ønsket en breiabrere vurdering av stillingstitler, stillingskoder og kompetansekrav. Derfor er det nedsatt et utval som skal jobbe med saken, og arbeidet skal være klart innen 31. jan 2020. Tittelen «spesialtannpleier» kan brukes, men stillingen får ingen egen kode. Under forhandlinger lokalt med arbeidsgiver eller ved tilsetting av tannpleier med videreutdanning, kan stillingskode 7710 i Vedlegg 1 til Hovedtariffavtalen brukes. Dette er viktig informasjon som må formidles til HTV i fylket og plasstillitsvalt som er til stede ved tilsetting av tannpleier.

Markedsføring av ny facebookgruppe for medlemmer av NTpF

Det er også nyttig for markedsføring av yrkesgruppen at medlemmene engasjerer seg i saker som blir lagt ut på facebooksidene.

FAGKONFERANSEN 2020 OG 2021:

Lokalavdelingene oppfordres til å diskutere og vurdere om de kan påta seg disse arrangementene, som er med på å skape engasjement i lokalavdelingen, samt å bedre økonomien, som igjen kommer medlemmene til gode.

Nyttige linkar når det gjelder videre argumenter ved verving, og jobbveiviser. Gå gjennom den og markedsfør den gjerne.

<https://delta.no/medlemsfordeler>

<https://delta.no/blimed>

<https://delta.no/medlemsfordeler/jobbveiviseren/jobbveiviseren--fikk-tips-om-muligheter-jeg-ikke-hadde-tenkt-pa>

<https://delta.no/medlemsfordeler/jobbveiviseren/jobbveiviseren--fikk-tips-om-muligheter-jeg-ikke-hadde-tenkt-pa>

Røykeslutt er vanskelig ...

... men med kombinasjonsbehandling fra Nicotinell øker man sjansen for å slutte å røyke! Anbefal kombinasjonsbehandling med 24-timers plaster og sugetabletter til dine pasienter og hjelp de på veien til et røykfritt liv og bedre tannhelse.

NICOTINELL KOMBINASJONSBEHANDLING

Nicotinell

Deltas rabattavtaler

Deltas medlemmer kan benytte seg av en rekke fordeler både i YS og i Delta. Mange medlemmer sparer inn hele kontingenten ved å benytte seg av tilbudene.

MEDLEMSKORT

YS medlemskort

Medlemskort og betalingskort
YS tilbyr deg medlemskort,
med MasterCard, gratis.

Medlemsfordeler med MasterCard:

- Høy sparerente fra første krone
- Gunstig kredittreserve
- Kan brukes i hele verden
- Gebyrfrie varekjøp
- Gebyrfri nettbank
- Ingen årsavgift

American Express

Tjen opp EuroBonus.
Ekstrapoeng* på alt du kjøper.

Dra raskere på din drømmereise:

- Ingen medlemsavgift det første året, deretter bare 90 kroner i året
- 1 000 EuroBonus Ekstrapoeng ved kontoopprettelse
- 10 EuroBonuspoeng per 100 kroner belastet kortet
- Reiseforsikring og kjøpsforsikring

BANK OG FORSIKRING

Forsikring for medlemmer

- Innboforsikring
- Gruppelivsforsikring
- Familieulykke
- Skadeforsikringer med rabatt

Bank for medlemmer

- De beste vilkårene Gjensidige Bank kan tilby
- Sparing og pensjon – på konto og i fond

For unge medlemmer

Bilforsikring med 15 % tillegg rabatt for deg under 30 år. Start-pakken, en gunstig forsikringspakke for unge voksne med BSU-konto med rentefordel i Gjensidige Bank.

Kontakt Gjensidige:
Tlf: 03100 eller
www.gjensidige.no/ys

BENSINKORT

Som medlem i YS, får du fra første kilometer:

- 50 øre rabatt pr liter drivstoff – på pumpepris!
- 20 prosent rabatt på bilvask!
- 15 øre rabatt pr liter på fyringsolje!
- Du kan velge din egen PIN-kode! Når PIN-koden er valgt, sender vi deg kortet per post.
- Søk om Esso-kort

STRØM

YS tilbyr medlemmene "grønn" strøm gjennom sin spotavtale med Gudbrandsdal Energi.

Strøm til innkjøpspris

Avtalen innebærer at YS-medlemmene får kjøpt strømmen til innkjøpspris pluss merverdiavgift. I tillegg kommer det et fastbeløp på kr 55 pr. mnd inklusive mva, pr. målepunkt.

LEIEBIL

YS og Avis Bilutleie har inngått en avtale om leiebiltjenester. Avtalen gjelder i Norge.

Ring Avis på tlf. 815 33044. Oppgi YS sitt AWD nr. X199101 (rabattnummer) ved telefonhenvendelse.

STRØM

Scandic

CHOICE HOTELS SCANDINAVIA™

Få gode tilbud på hotellovernatting i Norge, Sverige, Danmark og Finland gjennom Delta/YS-avtalene med **Scandic Hotels, Thon Hotels, Nordic Choice Hotels, Vestlia Resort og Highland Lodge.**

Kontakt hotellet for tilbud. Det er varierende priser i løpet av året.

Rabattkoden som må oppgis til hotellet, finner du på lenken. NB! Du må være innlogget.

BIL OG VERKSTED:

Mekonomen

Benytt deg av rabatter og tilbud hos Mekonomen i butikk og verksted for bil.

KONTAKT

Spørsmål vedrørende YS medlemsfordeler kan stilles til:

Heidi Briskodden

E-post: heidi.briskodden@ys.no
Tlf. 926 88 339

Tore Holme

E-post: tore.holme@ys.no
Tlf. 911 23 413

delta DIREKTE® 02125

Delta Direkte er et medlems-tilbud til medlemmer og tillitsvalgte. Få svar på yrkes-, lønns- og medlemsrelaterte spørsmål alle hverdager fra 08-20. Kontakt oss når det passer deg best. Ring **02125**.

Delta Direkte svarer deg på:

- Spørsmål om lønn, tariff, ferie og permisjon
- Spørsmål om yrkeskarriere og utdanning/videreutdanning
- Spørsmål om medlemskap

MEDEMSFORDELER:

Fullstendig informasjon om medlemsfordeler finner du på www.delta.no

delta

tannstikka

tidsskrift for
Norsk Tannpleierforening

UTGIVER

Norsk Tannpleierforening
Postboks 9202 Grønland
0134 Oslo
Besøksadresse
Lakkegata 23, 3. etasje
Tlf. 904 74 117 / 21 01 36 50
E-post: ntpf@delta.no
www.tannpleier.no

ABONNEMENT

kr. 600 pr. år, utland kr. 700
Gratis for medlemmer

REDAKSJON

Ordkløveriet, Holmsdalen 14,
1634 Gamle Fredrikstad,
an-buvik@online.no.

REDAKTØR

Anne L. Buvik
an-buvik@online.no
95966151

FAGMEDARBEIDER:

Benthe Hansen, tlf. 951 33 580, epost:
Benthe.Hansen@delta.no

ANNONSER

Linda Ludmann, NTPf
E-post: ntpf@delta.no
Tlf. 90 47 41 17

MATERIELLFRIST

28. mai

FORSIDEBILDE

Vår i skogen.
Foto: Anne L. Buvik

LAYOUT

cathrines cmykeri
chfuglei@gmail.com
Mob: 90 78 09 01

TRYKK

Merkur Grafisk AS

Merkur grafisk er
godkjent som
svanemerket bedrift.

Merkur grafisk er
PSO-sertifisert
Vi tar kvaliteten på alvor!

OPPLAGSKONTROLLERT

Norsk Tannpleierforenings styre 2019-2022

Lakkegata 23, 3. etasje
P. b. 9202 Grønland, 0134 Oslo,
Tlf. 904 74 117/21 01 36 50
(kl.9-15),
ntpf@delta.no,

LEDER

Hilde Aga
Mobilnr: 92062416
(tirsdag – fredag)
(hjemmekontor fredager)
hilde.aga@delta.no

NESTLEDER

Line Kalland
Mobil: 90 55 07 85
line.kalland@hedmark.org

STYREMEDLEM

Anne-Mai Nilssen
Postboks 592, 9256 Tromsø
Tlf a 46 44 75 89
Mob 92 09 90 43
annemai.nilsen@gmail.com

STYREMEDLEM

Lisa Brændø
Mobil: 95 88 95 52
Lisa.brando@hel.oslo.kommune.no

STYREMEDLEM

Kristiane Muren
Mobil: 95 18 77 64
Kristiane.muren@mrfylke.no

1. VAREMEDLEM

Linda Kjølstadmyr
Mobil: 40 05 36 91
linda.kjolstadmyr@whnordic.no

2. VAREMEDLEM:

Mari Skeie Danielsen
Mobil: 40 88 51 79
mariskeiedanielsen@gmail.com

3. VAREMEDLEM:

Kristin Holtan Saga
Mobil: 90 87 52 98
kristinsaga@hotmail.com

NTPFs ADMINISTRASJON

Kontorleder
Linda Ludmann,
tlf. 904 74 177,
epost: ntpf@delta.no

Fagutvikler Benthe Hansen,
tlf 951 33 580,
epost: Benthe.Hansen@delta.no

IFDH REPR

Anne-Mai Nilssen
annemai.nilsen@gmail.com

Hilde Aga
hilde.aga@delta.no

NTPFs lokalavdelingsledere 2019

AUST-AGDER:

Leder: Ilona Mørch
ntpf.avd.aust-agder@hotmail.com
Mobil: 99 56 74 35

BERGEN OG HORDALAND

Leder: Marita Bjørkelund
marita.bjorkelund@hfk.no
Mobil: 97592838

BUSKERUD

Kontaktperson: Elise Hansen
Elise.Hansen@bfk.no
Mobil: 48 29 55 79

FINNMARK

Leder: Marit Inger Kristine Aslaks-
datter Eira Grønli
Marit.inger.gronli@ffk.no
Mobil: 94 21 22 57

HEDMARK

Leder: Mihriba Evelina Mujic
mihriba.evelina.mujic@hedmark.org
Mobil: 41 30 67 28

MØRE OG ROMSDAL

Leder: Kirsti Gunne
kirsti.gunne@mrfylke.no
Mobil: 41 44 09 46

NORDLAND

Leder: Kirsten Iversen
kirive@nfk.no
Mobil: 91 71 18 87

NORD-TRØNDELAG

Leder: Kirsten Karlsen
kirsten.karlsen@ntfk.no
Mobil: 99 29 16 60

OPPLAND

Leder: Sofia Resander
sofiarresander@hotmail.com
Mobil: 47 17 21 06

OSLO OG AKERSHUS

Leder: Slavica Pejic Durasovic
ntpfavdosloogakershus@gmail.com
Mobil: 97 88 35 52

ROGALAND

Leder: Katrine Høyvik Bergum
ntpf-rogaland@hotmail.com
Mobil: 95 28 96 97

SOGN OG FJORDANE

Leder: Liv Hjordis Ullaland
Liv.Hjordis.Ullaland@sfj.no
Mobil: 97 15 16 31

TRØNDELAG, SØR

Leder: Maryanne Ørslie
ntpf.sortrondelag@gmail.com
Mobil: 98 05 04 37

TELEMARK

Leder: Lotte Auestad
Lotte.auestad@gmail.com
Mobil: 93 83 21 02

TROMS

Leder: Silje Kristin Hansen
silje.k.hansen@tromsfylke.no
Mobil: 90875298

VEST-AGDER

Leder: Kirsti Merete Helgesen
Kirstihelgesen@hotmail.com
Mobil: 93 64 56 02

VESTFOLD

Leder: Svanhild Botnen
svanbotn@online.no
Mobil: 92 01 17 79

ØSTFOLD

Leder: Zohra Sakhi
zohras@ostfoldfk.no
Mobil: 92 52 69 67

delta

LA OSS GI PASIENTENE ORAL-B'S MEST AVANSERTE OG SKÅNSOMME TANNPUSS

NYE SENSI ULTRATHIN: OVERLEGEN RENGJØRINGSEVNE*
OG SKÅNSOM MOT GINGIVA I ET REVOLUSJONERENDE BØRSTEHODE

VANLIG BØRSTESTRÅ

For effektiv fjerning av plakk

ULTRA-TYNN MYKE BØRSTESTRÅ

For en skånsom børsteopplevelse
langs gingivalranden

Se og lær mer på www.oralb.no

ANBEFALES AV NORSK
TANNPLEIERFORENING - NTPF

*vs. en vanlig manuell tannbørste.

© 2016 P&G

Fortsatt god tannpleie etter besøket hos deg

AIRFLOW®

PROPHYLAXIS MASTER

W&H Nordic er hovedsponsor på
Fagkonferansen 2019 i Tromsø.

Besøk vår stand og lær mer om GBT
og våre behandlinger.

- > Temperert vann
- > 30 % mindre pulverforbruk
- > Trådløs fotpedal
- > No Pain – skånsom for pasienten

AIRFLOW® PLUS
For sub- og supragingival
fjerning av biofilm. Veldig rask
og effektiv behandling med høy
pasientkomfort. Erythritol 14µ

AIRFLOW® COMFORT
For supragingival fjerning
av belegg og misfarginger.
Effektiv og verdsatt av pasientene.
Natriumbikarbonat 40µ